

Bankföreningens policy om NSFR, Net Stable Funding Ratio

Bakgrund

Efter Lehman-kraschen 2008 blev det uppenbart att många stora systemviktiga banker hade tagit på sig omfattande likviditetsrisker. De hade placerat pengar på långa löptider som de täckte med kort finansiering. För att undvika en ny likviditetskris föreslog Baselkommittén nya krav för att komma till rätta med sådana strukturella likviditetsrisker hos bankerna. Net Stable Funding Ratio (NSFR) är ett mått som avser att tydliggöra skillnader i löptider mellan bankens åtaganden och bankens finansiering.

Figur 1 Net Stable Funding Ratio, NSFR

$$\text{NSFR} = \frac{\text{Tillgänglig stabil finansiering}}{\text{Behov av stabil finansiering}} > 100\%$$

Tillgänglig stabil finansiering
- inlåning
- värdepappersfinansiering
- eget kapital
- med mera

Behov av stabil finansiering
- utlåning
- värdepappersinnehav
- med mera

NSFR uttrycks som en kvot mellan tillgänglig stabil finansiering (Available Stable Funding, ASF) och behovet av stabil finansiering (Required Stable Funding, RSF). Kravet är att den tillgängliga stabila finansieringen alltid ska vara större än det behov som finns av stabil finansiering. Kvoten ska alltså vara större än 100 procent.

Grundprincipen är att exponeringar, till exempel i form av krediter, som har en längre löptid än ett år ska motsvaras av finansiering som också har längre löptid än ett år. Vidare åsätts finansieringskällor olika vikt beroende på hur stabil finansieringen anses vara. Till exempel anses bankinlåning från hushåll vara en stabil finansieringskälla, trots att löptiden är kort, eftersom erfarenheter visar att hushållen i stor utsträckning låter sina sparmedel stå kvar i banken även i oroliga tider. Särskilt gäller detta den del av inlåningen som täcks av insättningsgaranti (se bilaga 1 för en mer detaljerad beskrivning av NSFR).

Svenska banker klarade likviditetskrisen 2008 relativt väl. De hade inte i samma utsträckning som andra internationella banker finansierat

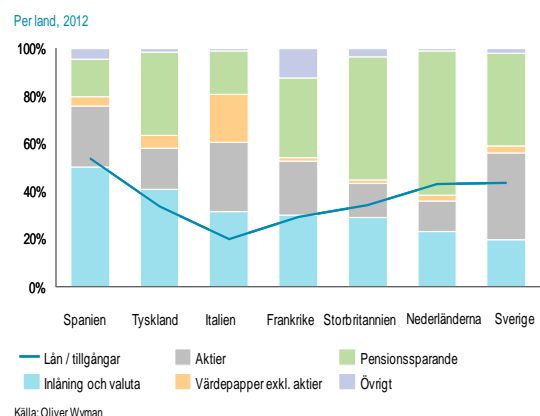
långa placeringar eller lång utlåning med kort upplåning på kapitalmarknaden. Ändå ser vi hur ett införande av NSFR skulle tvinga fram omfattande förändringar av svenska bankers finansieringsmodeller. Det skulle leda till en rad konsekvenser som inte ligger i linje med det ursprungliga syftet med NSFR, dvs. att förebygga likviditetsrisker.

Det svenska finansiella systemet

I jämförelse med många andra länder skiljer sig det svenska finansiella systemet åt på två viktiga punkter som påverkar flödet av pengar i banksystemet: hushållens diversifierade sparbetende och bankernas användning av säkerställda obligationer för att finansiera bolån.

Svenska hushåll har en stor del av sitt spar-kapital i pensions- och fondsparande och en mindre del av sparandet som traditionell bankinlåning. Det medför att sparandet till stor del är placerat i aktier och obligationer. Bakgrunden till det svenska sparbetendet är dels att pensions- och fondsparandet har varit skattegynnade, dels att Sverige – i internationell jämförelse – har ett välutvecklat välfärdssystem som minskar hushållens behov av buffertsparande på inlåningskonto. Av figur 2 framgår hur hushållsparandet i olika länder fördelas mellan olika sparandeformer. Det svenska hushållssparandet ligger totalt sett i linje med det europeiska genomsnittet.

Figur 2 Hushållens finansiella tillgångar

Den andra punkten där Sverige avviker från många andra länder är bolånemarknadens storlek, samt förhållandet att bolånen till största delen finansieras av obligationer som ges ut av banker och bostadsinstitut. Under senare år har finansieringen av bolån utvecklats genom att bankerna i huvudsak använder sig av sä-

kerställda obligationer, det vill säga obligationer som garanteras av en särskild pool av säkerheter – oftast lån med säkerhet i bostadsfastigheter.

Enkelt uttryckt kan man säga att denna del av den svenska finansieringsmodellen i betydande grad bygger på att hushållens pensions- och fondsparande kanaliseras till finansiering av bolån genom att pensions- och fondbolag investerar i säkerställda obligationer. I många andra länder finansieras bolån i huvudsak direkt genom inlåningsmedel från allmänheten eller genom så kallad värdepapperisering. Det senare innebär att lånen läggs utanför bankernas balansräkning och finansieras genom obligationer utgivna av specialbolag.

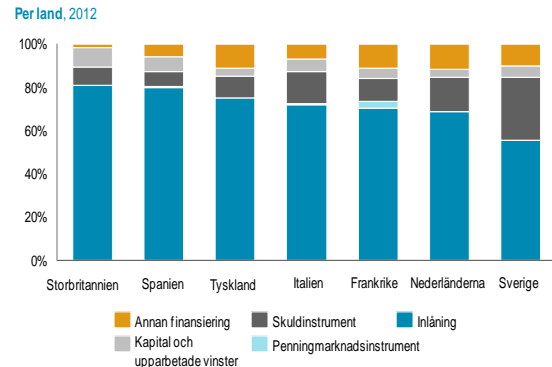
Den svenska marknaden för säkerställda obligationer fungerade väl igenom hela finanskrisen. Det kan bland annat förklaras av att pensionsfondernas investeringsbehov är relativt okänsligt för konjunkturella svängningar och av att det finns få andra, alternativa tillgångsslag på den inhemska marknaden som har motsvarande kreditkvalitet.

För bankerna är säkerställda obligationer en trygg finansieringsform, eftersom möjligheten att lägga tillgångar av hög kreditkvalitet i säkerhetspoolen leder till hög rating och fördelaktiga villkor. Den höga kreditkvaliteten på tillgångarna i poolen och de svenska bankernas i övrigt sunda verksamhet, gör att intresset är högt för dessa obligationer, såväl från internationella som från svenska placerare.

En fördel med finansiering genom säkerställda obligationer är vidare att banken, till skillnad mot vid inlåningsfinansiering, vet hur länge pengarna är tillgängliga och vad kostnaden är.

Att marknaden för säkerställda obligationer har visat sig fungera väl även i tider av finansiell turbulens är en viktig förklaring till varför svenska banker använder sig av marknadsfinansiering i större omfattning än banker i andra europeiska länder (se figur 3). Det innebär också att svenska banker i större omfattning än banker i andra europeiska länder har möjlighet att diversifiera sin finansiering, både geografiskt och när det gäller finansieringsformer.

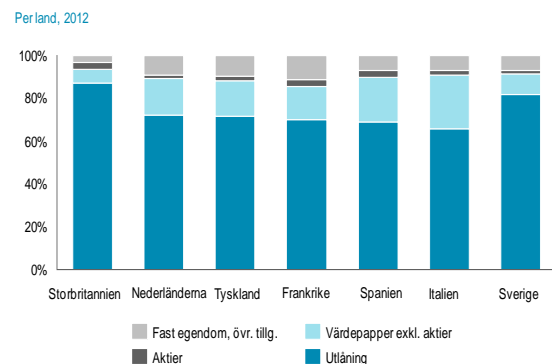
Figur 3 Bankernas finansiering

Källa: Oliver Wyman

Kännetecknande för bankerna i Sverige, och även för banker i andra nordiska länder, är dessutom att de primärt ägnar sig åt traditionell utlåning och behåller lånen på sin balansräkning. Det ger starka incitament till att hålla kontroll över risknivån i tillgångarna, bland annat genom gedigna kreditprövningar. Men det faktum att bankerna har lånen på balansräkningen istället för att värdepapperisera tillgångarna, leder till stora balansräkningar och ett stort finansieringsbehov. Det stora finansieringsbehovet leder i sin tur till att finansieringen till betydande del måste ske utanför landets gränser.

Figur 4 Bankernas tillgångar

Källa: Oliver Wyman

Konsekvenser av NSFR för svenska banker och svensk ekonomi

De två utmärkande dragen för svensk bankmarknad – förhållandevis liten inlåning och stor användning av säkerställda obligationer – medför att den hittillsvarande utformningen av

NSFR (med dess kalibrering från 2010) drabar svenska banker hårdare än andra länders banker.

Säkerställda obligationer är i NSFR en missgynnad finansieringsform i förhållande till både annan obligationsfinansiering och till hushållsinlåning. Skälet är att Baselkommittén,

som tagit fram det nuvarande förslaget till NSFR, är av åsikten att den inteckning av tillgångar (bolån) som sker vid finansiering genom säkerställda obligationer ställer betydligt högre krav på finansiering än vad som gäller när tillgångarna inte intecknas.

På Bankföreningens uppdrag har konsultföretaget Oliver Wyman analyserat olika åtgärder som svenska banker skulle kunna vidta för att stärka svenska bankers NSFR. De åtgärder som skulle ha störst effekt sammanfattas i nedanstående tabell.

Område	Möjlig åtgärd	Effekt
Bankinlåning	NSFR kan stärkas genom att bankerna ökar inlåning från framför allt hushåll.	En ökning av bankinlåningen skulle ske på bekostnad av hushållens pensions- och fondsparande. Hushållens långsiktiga avkastning skulle minska och den trygghet som följer av utbrett pensionssparande skulle urholkas.
Finansiering	NSFR kan stärkas genom förlängd löptid på värdepappersfinansiering.	Generellt sett är kostnaden högre för finansiering med längre löptid. Lånekostnaderna skulle därför öka för hushåll och företag. Bankerna skulle också i högre utsträckning än idag behöva söka utländsk finansiering eftersom det finns en begränsad investeringskapacitet avseende längre löptider i Sverige.
	NSFR kan stärkas genom att finansiering med säkerställda obligationer ersätts med finansieringskällor som inte innebär att tillgångarna intecknas	Säkerställda obligationer har varit en stabil och billig finansieringskälla för svenska banker och bostadsinstitut. En minskad användning av säkerställda obligationer skulle öka bankernas finansieringskostnad. Bankerna måste också finna nya investerarkategorier. Den långa traditionen med väl fungerande inhemsk marknad för bostadsobligationer skulle troligen påverkas negativt.
Företagskrediter	NSFR kan stärkas genom att förkorta löptiden på långa företagskrediter	Bankerna kommer inte att kunna erbjuda de tjänster företagen efterfrågar, lång finansiering, vilket kommer att påverka den ekonomiska tillväxten negativt. Likviditetsrisken flyttas från banksektorn till företagssektorn eftersom företagen oftare måste sätta om sina lån. Det medför i sin tur att kreditrisken ökar för bankerna och att räntan på företagslån höjs.
	NSFR kan stärkas genom att ersätta långa företagslån med innehav av företagsobligationer	För företagen är företagsobligationer en osäkrare finansieringskälla än banklån. Förändringen skulle utsätta företagen för en ökad likviditetsrisk. Dessutom är det svårt för små- och medelstora företag att finansiera sig genom företagsobligationer.

Det övergripande syftet med NSFR är att minska den strukturella likviditetsrisken i bank-systemet. Som översikten ovan visar, skulle ett strikt NSFR-krav (i enlighet med nuvarande krav från Baselkommittén) kunna föranleda förändringar i det svenska finansiella systemet som inte är önskvärda utifrån ett bredare samhällsperspektiv. Exempel på sådana effekter är att räntan på bolån och företagslån stiger samt att likviditetsrisken ökar hos företag. Det är vidare oklart om ett införande av NSFR verkligen minskar likviditetsrisken i det svenska finansiella systemet, om det leder till att finansiering genom säkerställda obligationer ersätts av inlåning som inte är statligt garanterad, och som därför kan tänkas vara relativt lättflyktig i en krissituation.

Vår slutsats är att införandet av NSFR skulle leda till ett antal effektivitetsförluster för det finansiella systemet i Sverige och motverka tillväxt i svensk ekonomi.

Ett förbättrat NSFR

Det pågår för närvarande en diskussion inom Baselkommittén om revideringar av NSFR. Målsättningen är att presentera ett nytt förslag kring årsskiftet. Det är oklart hur omfattande förändringar som kan komma att föreslås, men klart är att den nuvarande utformningen har väckt omfattande kritik. Det finns också en stor osäkerhet kring vilka effekter ett strikt NSFR-krav kan få för den reala ekonomin.

I det fortsatta arbetet med att utforma ett strukturellt likviditetsmått anser vi att större hänsyn måste tas till hur väl olika bankers finansieringsstrategi fungerar och i vilket finansiellt system de verkar. Istället för att ge starka incitament till en viss finansieringsstrategi bör

fokus ligga på en kvalitativ bedömning av bankens strukturella likviditetsrisk. I praktiken innebär det att ett eventuellt mått enbart bör vara en indikator på bankens strukturella likviditetsrisker. Vi anser inte att NSFR bör vara ett strikt krav, men om det blir någon form av krav bör det utformas så att det finns möjlighet att på nationell nivå ta hänsyn till varje banks hantering av sina strukturella likviditetsrisker.

En annan aspekt av att NSFR inte avspeglar hur banker arbetar i praktiken med sin likviditetsrisk avser fokuseringen på ett års tidshorisont. Medan banker mäter sina kassaflöden dag för dag och ser till att det för varje dag finns ett likviditetsöverskott så har NSFR bara två löptidsintervall; kortare respektive längre än ett år. Ett mått som styr bankers strukturella likviditetsrisk bör närma sig bankers hantering av likviditetsrisk och utöka antalet intervall som beaktas av måttet. Ett så förenklat mått som det nuvarande gör all finansiering som är kortare än ett år värdelös ur ett regleringsperspektiv, och all längre finansiering värdefull, oavsett om den har en löptid på 13 månader eller 10 år. Ett krav för den strukturella likviditetsrisken bör ge banker incitament att ha en kontinuerligt väl matchade finansieringssituation som inte bara träffar en specifik tidshorisont.

Från ett svenskt perspektiv är det främst den ogynnsamma behandlingen av säkerställda obligationer som finansieringsform som utgör grund för kritiken mot NSFR. De svenska bankernas syn är att finansiering genom säkerställda obligationer har betydande fördelar i förhållande till finansiering genom hushållsinlåning, och att det bör återspeglas i den nya utformningen av NSFR.

Bilaga 1: Beskrivning av NSFR

Net Stable Funding Ratio (NSFR) är ett mått på hur bankens stabila finansiering (ASF) förhåller sig till bankens behov av stabil finansiering (RSF). Måttet kan enkelt uttryckas som att lång finansiering sätts i relation till de tillgångar som anses behöva lång finansiering. Måttets syfte är att visa bankernas strukturella likviditetsrisker.

Måttet bygger på att det finns en skarp gräns vid ett år – gränsen för lång finansiering. Eftersom det för många finansieringsformer eller tillgångar inte är helt entydigt vad som avses med löptid i en bank så har Baselkommittén i sitt förslag viktat olika finansieringsformer och de tillgångar som behöver lång finansiering. Exempelvis anses hushållsinlåning som omfattas av insättningsgaranti vara en stabil finansieringsform till 90 procent, trots att kunden kan ta ut medlen när som helst. Finansiering genom utgivande av värdepapper som har mer än år kvar till förfall viktas till 100 procent. Effekten av viktningarna illustreras i nedanstående matris.

Matrisen nedan visar ett antal typiska finansieringsformer i kolumnerna medan raderna innehåller ett antal normala tillgångar eller exponeringar som en bank kan ha. Procenttalen visar på kvoter mellan dessa, eller med andra ord NSFR för var och en av kombinationerna. Ett exempel är att kvoten mellan finansieringen *inlåning från större företag* (viktas till 50 procent) och tillgången *företagslån med lång löptid* (viktas till 100 procent) är 50 procent. Det innebär att en bank som enbart finansieras med inlåning från större företag och använder all denna inlåning till företagslån med lång löptid skulle få ett NSFR på 50 procent.

I matrisen illustreras NSFR-värden under 100 procent med ljusblå färg, värden över 100 procent med mörkblå färg och värden med exakt 100 procent med mellanblå färg. Det är en mycket teoretisk matris eftersom ingen bank finansierar sig på bara ett sätt. Dock visar den på vilka alternativ som gynnas respektive missgynnas av NSFR.

Tillgångar	Finansiering genom					
	Eget kapital	Stabil inlåning	Instabil inlåning	Inlåning från större ftg	Långa värdepapper	Korta värdepapper
Bolån, intecknade	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	ej tillämpligt	100%	0%
Bolån, ej intecknade	154%	138%	123%	77%	154%	0%
Företagslån, lång löptid	100%	90%	80%	50%	100%	0%
Korta hushållslån	118%	106%	94%	59%	118%	0%
Statsobligation	2000%	1800%	1600%	1000%	2000%	0%
Aktier	200%	180%	160%	100%	200%	0%